

Tillsynen av markbaserade avlopp i Uppsala

Hur startade vi?
Hur prioriterade vi?
Vilka hinder stötte vi på?
Vilka framgångsfaktorer såg vi?

Uppsala kommun

- Stor del av kommuninvånarna bor på landsbygden
- Många små avloppsanläggningar
- Ca 12 000 små avlopp

Förutsättningar

Mycket lera

En ås som slingrar sig genom Uppsala och norrut - befintlig och framtida viktig grundvattentäkt

Flera vattendrag som mynnar i Ekoln, en del av Mälaren

En stor landsbygd med många områden med tät bebyggelse

Vår avdelning

- Egen avdelning
- Enskilt vatten och avlopp
- Områdesskydd
- 14 inspektörer + avdelningschef

Två tillsynsprojekt

"VA-programmet" - 2011-2019

Avlopp utan tillstånd eller utan efterföljande rening

"Tillsyn 2.0" - 2020-2027

Markbaserade avlopp med tillstånd före miljöbalken (1999)

En snabb tillbakablick

90-talet: inventering av avloppen startade

Början av 2000-talet: Fyriså-projektet – kontroll av avlopp inom 500 meter från Fyrisån

2006-2007: Brevinventering av 1500 avlopp

2010: vi startade med tillsyn på plats i liten skala

2011: omstart med tillsyn i större skala och en långsiktig plan för tillsynen tog form

"VA-programmet"

- Avlopp utan tillstånd eller utan efterföljande rening
- Hela Uppsala kommun
- Åkte ut på ca 250-300 avlopp per år
- Vi åkte alltid ut på plats

Rött avlopp

- Anordningen saknar tillstånd.
- Slamavskiljare (1, 2 eller 3-kammarbrunn) som saknar efterföljande rening, avloppsvattnet leds till dike, å, täckdike/dräneringsrör eller stenkista.

Utmaningar och lärdomar

- Det var viktigt att vara på plats
- Rättviseaspekten var viktig – att vi även varit hos grannen
- Utvärderingar efter varje år

fortsättning

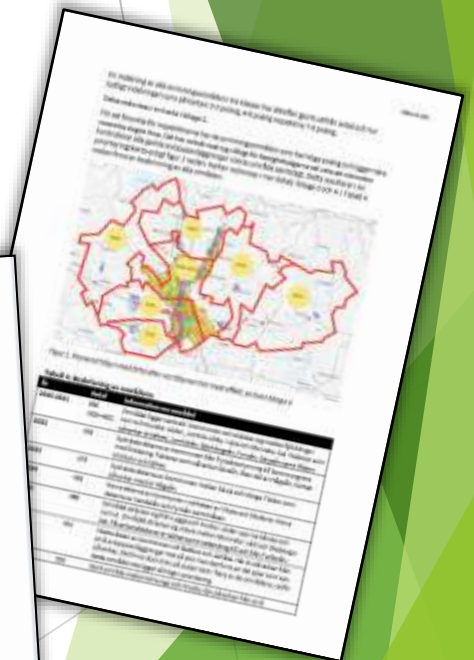
- Vi har testat att parallellt ha tillsyn på lantbruk
- Vi testade ipad i fält med digitala anteckningar
- I början hade vi inte bra verktyg, utrustning eller arbetskläder

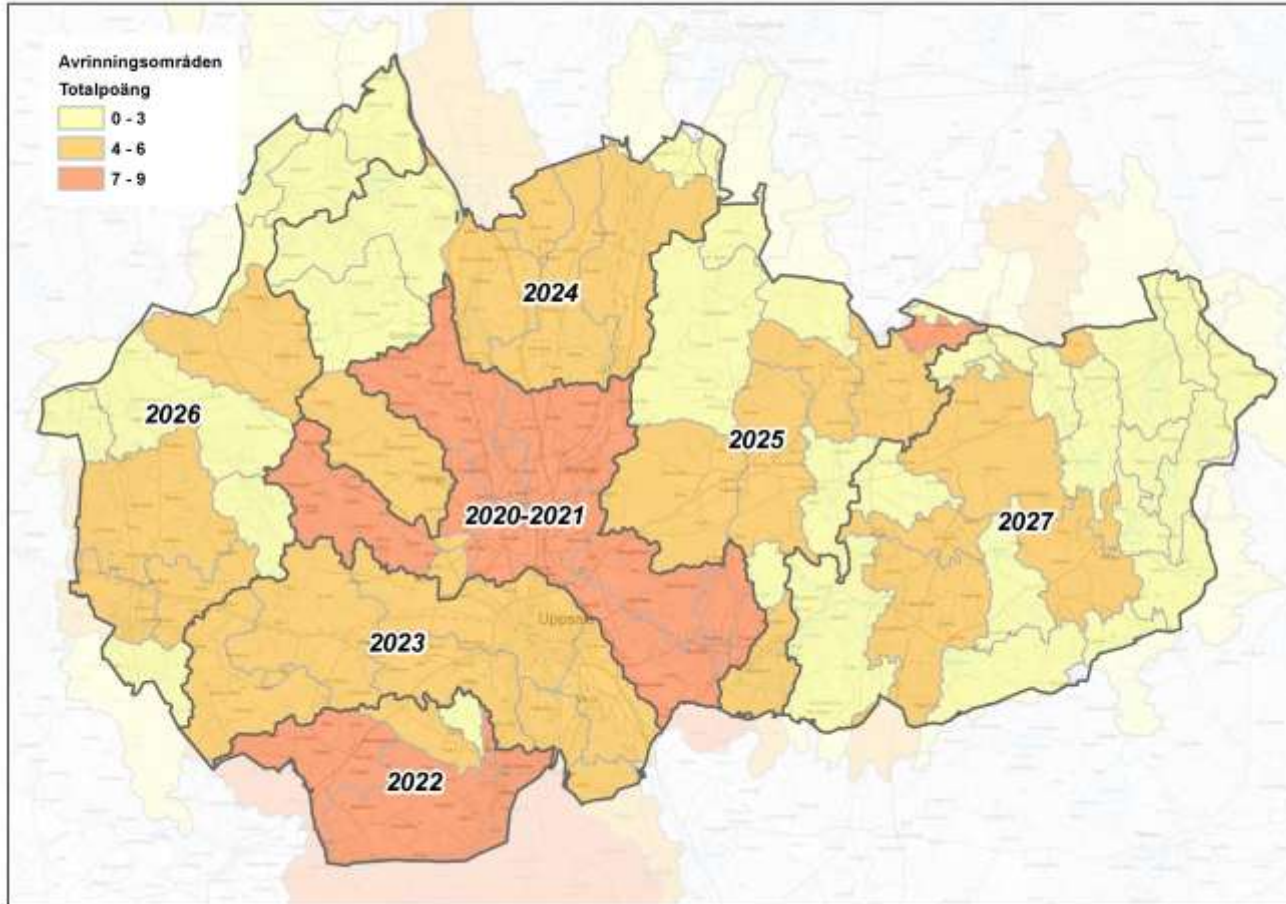
”Tillsyn 2.0”- markbaserade anläggningar med tillstånd före 1999

- **2019** antas den nuvarande tillsynsplanen för små avloppsanläggningar
- **3 700** avloppsanläggningar med tillstånd före miljöbalken
- **Ca 450** fastigheter varje år till senast **2027**

Prioriteringsordning

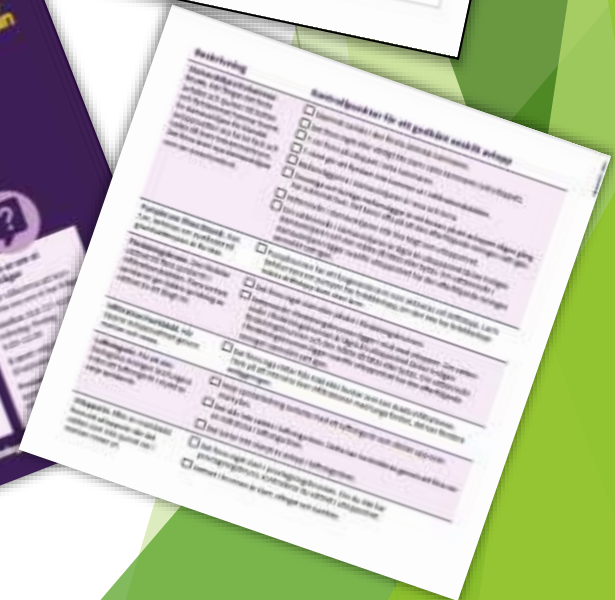
Poängsystem utifrån:

- Avrinningsområden
- Antalet enskilda avlopp
- Vattenskyddsområde
- Beräkning av fosforbelastning

Kommunikation

- Cirka 6 månader innan tillsyn
  - Informationsfolder
  - Enkät
  - Checklista med kontrollpunkter
- Vi får information om anläggningarna
- Fastighetsägarna går ut och lyfter på sina lock
- Fastighetsägarna hinner ”smälta” informationen
- Möjlighet att själva ”döma ut” – lägre avgift

Utrustning

- Inspektionskamera
- VA-bilen
- Spettet
- Arbetskläder

Utmaningar idag

Bedömningar av
anläggningar som
är gränsfall

Anpassning till
VA-planer

Byte av
prioriteringsmetod –
“ni har ju nyss
varit här”

Begränsat till vissa
tider på året

Hållbar tillsynstakt
över tid

Uppföljande tillsyn –
mer tidskrävande än
vi trodde

Framgångsfaktorer

Testa i liten
skala först

Stabil och långsiktig
planering

Tydlig information till
fastighetsägarna

Tydlig
prioriteringsordning

Framgångsfaktorer

Samsynsmöten
och handbok
för inspektörer

Riktat kommunbidrag

Bra utrustning och
arbetskläder

Sammansvetsat
gång som kavlar upp
ärmarna och har
våldigt roligt när vi
arbetar ute

Slutord

- Långsiktig planering och hållbar tillsynstakt
- En ansvarig som håller ihop arbetet
- Kommunikation med fastighetsägarna
- Riktade medel för tillsynen - kommunen vill satsa på detta

Tack för att ni
har lyssnat!

